

Мосін А.В.

аспірант,

Навчально-науковий інститут

«Інститут державного управління»

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЛІСУ

Ліс – тип природних комплексів (екосистема), у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище. Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місце розташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [2; 3].

Ліси можуть перебувати серед іншого у комунальній власності, які зокрема знаходяться в межах населених пунктів, крім лісів, що перебувають у державній або приватній власності, а також можуть перебувати й інші ліси, набуті або віднесені до об'єктів комунальної власності в установленому законом порядку. Право комунальної власності на ліси реалізується територіальними громадами безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування [3].

В процесі розмежування земель наразі до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн га (13%) земельних ділянок лісогосподарського призначення, що можуть знаходитися у постійному користуванні комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування або у безпосередній власності зазначених органів [5].

Законодавцем визначено основними завданнями державного регулювання та управління у сфері лісових відносин – забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів.

З врахуванням існуючих точок зору, під державним управлінням в галузі охорони лісів слід розуміємо владну діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та інших підприємств, організацій, яка спрямована на охорону лісів і раціональне використання лісових ресурсів, дотримання лісового законодавства [4].

Публічне управління лісовим господарством реалізуються через побудову відповідного механізму, під яким розуміється сукупність практичних заходів, засобів, важелів і стимулів, за допомогою яких суб'єкти державного управління лісовим господарством здійснюють цілеспрямований вплив на сферу лісового господарства з метою досягнення поставлених цілей та узгодження інтересів [1].

Діючим законодавством передбачено надання земель комунальної власності для ведення лісового господарства спеціалізованим комунальним лісогосподарським підприємствам, іншим комунальним підприємствам, установам та організаціям, у яких створені спеціалізовані лісогосподарські підрозділи [3]. Охорону і захист лісів на землях комунальної власності повинні здійснювати лісова охорона, яка діє у складі спеціалізованих комунальних лісогосподарських підприємств або створена безпосередньо власником – органами місцевого самоврядування.

Однак на даний час у зв'язку з реформуванням місцевого самоврядування, добровільного об'єднання територіальних громад, а також у зв'язку з неврегульованістю управлінських процесів в сфері охорони лісів комунальної форми власності, виникають ускладнення з реалізацією прав та виконання обов'язків власників та постійних користувачів лісів з охорони та захисту лісів. За таких умов охорона лісів на землях комунальної форми власності охорона зовсім не здійснюються, а незаконні рубки набули системного характеру.

Слід зауважити, що діяльність лісової охорони, яка повинна бути створена органами місцевого самоврядування або у складі спеціалізованих комунальних лісогосподарських підприємств законодавчо не визначена. Не визначені їх права та обов'язки зі здійснення діяльності по охороні та захисту лісів. Вказані обставини унеможливають побудову ефективного механізму публічного управління та забезпечення на належному рівні охорони лісів.

В той же час в органах місцевого самоврядування, як у власників лісів не створені відповідні підрозділи лісової охорони, а також відсутні спеціалізовані підприємства, тому догляд, охорона та захист лісів в більшості не здійснюється зовсім.

Виходячи з вищенаведеного, наразі в Україні не визначений статус, права та повноваження лісової охорони, що повинна діяти у складі органів місцевого самоврядування, як власників лісів, а також спеціалізованих комунальних лісогосподарських підприємств, як постійних користувачів лісів. Тому рівень охорони лісів комунальної форми власності на даний час знаходиться на низькому рівні.

Вищезазначені обставини унеможливає здійснення ефективного захист та охорони лісу комунальної форми власності. Оскільки управління лісовим господарством, що включає в себе серед іншого охорону і захист

лісу, реалізується через побудову відповідного механізму управління, тому на сьогодні конче необхідно на законодавчому рівні упорядкувати діяльність лісової охорони органів місцевого самоврядування, діяльність спеціалізованих комунальних лісгосподарських підприємств і централізувати процеси з охорони і захисту лісу, на принципах єдиноначальності визначити єдиний державний орган з реалізації державної політики щодо охорони і захисту лісів, який би діяв по відношенню до всіх власників лісів та лісочористувачів.

Список використаних джерел:

1. Бизова М. Б. Вдосконалення механізму державного управління лісового господарства (на матеріалах півдня України) : автореф. дис. ... к.держ.упр. : спец. 25.00.02. Одеса, 2010. 20 с.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 30.11.2020).
3. Лісовий Кодекс України: Закон України від 21 січня 1994 року № 3852-ХІІ. Дата оновлення: 30.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 05.12.2020).
4. Мельник П. В. Правова охорона лісів Карпатського регіону України : дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2002. 195 с.
5. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2019. URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/26022020/%D0%9F%D0%A3%D0%91%D0%9B%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%20%D0%94%D0%90%D0%9B%D0%A0%D0%A3%20%D0%97%D0%90%202019%20%D0%A0%D0%86%D0%9A.pdf (дата звернення: 25.11.2021)